

Motion till riksdagen 2020/21:3815

av **Pål Jonson m.fl. (M, KD)**

med anledning av skr. 2020/21:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra mer omfattande signalspaning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den årliga skrivelsen om integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ger vid handen att de granskningar som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) har genomfört inte har lett till några anmärkningar. Siun utgör tillsammans med Försvarsunderrättelsedomstolen och Integritetsskyddsrådet vid Försvarets radioanstalt (FRA) starka garantier för en väl fungerande signalspaning som bedrivs med stor respekt för den personliga integriteten.

Regeringen konstaterar i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (2020/21:30) att ”Försvarets radioanstalts signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet lämnar ett betydande bidrag på områden som är av ökande betydelse för Sveriges säkerhet. Det är samtidigt fråga om en förmåga som är beroende av särskilda tekniska och personella resurser, liksom tydliga prioriteringar”.

Det handlar om att FRA, utöver signalspaningen, även spelar en central roll för Sveriges cyberförsvar. När det gäller cyberförsvaret arbetar FRA med analyser för att identifiera sårbarheter och med direkt operativt stöd till myndigheter och statliga bolag för att stärka cybersäkerheten. Myndigheten utvecklar även tekniska lösningar som det avancerade virussyddet TDV (tekniskt detekterings- och varningssystem). FRA har dessutom en central roll i det nystartade cybersäkerhetscentret som ska stödja både offentliga och privata aktörer.

Med tanke på den kompetens som FRA besitter på området anser Moderaterna och Kristdemokraterna att FRA bör ges huvudmannaskapet för centret. De besked som

regeringen gav den 15 december 2020 i samband med uppdraget om fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter (Fö2019/01330) var tyvärr otillräckliga. Ingen myndighet gavs huvudmannaskap och inga extra resurser utöver det som anvisats i budgetpropositionen tillfördes.

Utifrån det viktiga uppdrag som FRA har med ansvar för signalspaningen och ett stort ansvar för Sveriges cyberförsvar och cybersäkerhet så ser Moderaterna och Kristdemokraterna ett behov framgent av att öka anslaget till myndigheten, detta särskilt mot bakgrund av att de myndigheter som ingår i cybercentret inte fick de medel de hade äskat av regeringen för sitt deltagande.

Ökade resurser är dock inte tillräckligt för en ändamålsenlig signalspaning. De lagar och regler som styr signalspaningen måste vara relevanta och funktionella och beakta det nya säkerhetspolitiska läget. Lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunder rättelseverksamhet (signalspaningslagen) är nu mer än tio år gammal. Även om lagstiftningen sedan dess har genomgått vissa förändringar finns nu skäl att göra en bred översyn. Den ökade digitaliseringen har medfört större risker och sårbarheter inom cyberarenan, och det förekommer omfattande informationsoperationer av främmande makt mot en rad olika länder i syfte att påverka utgången av fria och allmänna val.

Moderaterna och Kristdemokraterna vill därför se en helhetsöversyn av signalspaningslagen i syfte att identifiera framtida behov. En sådan översyn bör bl.a. inkludera frågorna om i vilken omfattning signalspaning ska kunna bedrivas och vilka aktörer som bör ha rätt att inrikta signalspaningen. Det kommer att vara av särskild vikt att beakta integritetsaspekterna i den framtida utvecklingen av lagen.

Vad gäller frågan om vilka aktörer som bör ha rätt att inrikta signalspaning bör t.ex. övervägas om den nya myndigheten för psykologiskt försvar och/eller Inspektionen för strategiska produkter (ISP) i sin nya roll som kontaktpunkt i EU-samarbetet kring utländska direktinvesteringar ska få denna möjlighet. Även övriga relevanta aktörers behov av signalspaning bör kartläggas och analyseras.

Vad gäller frågan om signalspaningens omfattning finns det skäl att se över 2 a § i signalspaningslagen som slår fast att signalspaning är helt förbjuden mellan avsändare och mottagare som båda befinner sig i Sverige.

Denna regel innebär exempelvis att pågående signalspaning mot aktörer som kan misstänkas förbereda ett terrorangrepp i Sverige eller som ägnar sig åt främmande underrättelseverksamhet (spioneri) mot svenska intressen måste avbrytas om de aktuella aktörerna reser in i Sverige. Även om det i vissa sådana situationer är möjligt att använda hemliga tvångsmedel finns en stor risk för att viktig information som skulle kunna förhindra allvarlig och systemhotande brottslighet går förlorad.

Regeringen aviserade i totalförsvarspropositionen en bredare utredning om signalspaningslagstiftningen ”i syfte att säkerställa att Sverige har en lagstiftning som, med hänsyn till omvärldsutvecklingen och totalförsvarets förändrade behov, erbjuder ett effektivt och ändamålsenligt stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik och för kartläggning av yttre hot mot landet, samtidigt som tillbörlig hänsyn fortsatt tas till enskildas personliga integritet”. Förslaget att genomföra en bredare utredning om signalspaningen ingick sedermera också i det försvarsbeslut som togs av riksdagen den 15 december 2020.

Det är bra att regeringen har bejakat behovet av att göra en bredare genomlysning av signalspaningen utifrån att säkerhetsläget ser annorlunda ut i dag men även utifrån att nya myndigheter tillkommer och att andra får utökade uppdrag.

Moderaterna och Kristdemokraterna vill inskräpa att hotbilden är betydligt mer problematisk i dag än för tio år sedan, och det kräver att Sverige har relevanta verktyg för att hantera den nya verkligheten. Gamla låsningar får inte stå i vägen för Sveriges säkerhet. Kunskap och tidig förvarning om hot och risker via signalspaning är en central del i svensk försvarsunderrättelseförmåga och ytterst försvarsförmåga.

Pål Jonson (M)

Mikael Oscarsson (KD)

Jörgen Berglund (M)

Robert Halef (KD)

Jan R Andersson (M)

Alexandra Anstrell (M)

Jessika Roswall (M)